

Κοινοτική οδηγία για τα ορυχεία

ΟΙ ΕΞΟΥΚΤΙΚΕΣ βιομηχανίες στην ΕΟΚ απαγορεύουν ένα περίπου εκατομμύριο εργαζόμενους, πολλοί από τους οποίους παρήκον τις υπηρεσίες τους υπό δυσμενείς συνθήκες υγιεινής και ασφαλείας, σύμφωνα με έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Απόδειξη, ότι ο δείκτης ατυχημάτων στις υπαίθριες και υπόγειες εξορύξεις και στις εξορύξεις με υπεργήσεις είναι κατά πολύ υψηλότερος από ό,τι σε άλλους τομείς.

Για τον λόγο αυτόν η ΕΟΚ αποφάσισε να προωθήσει νέα Οδηγία «περί ελαχίστων προδιαγραφών σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της προστασίας, της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στις εξορυκτικές βιομηχανίες».

Με βάση την Οδηγία αυτή, τα κράτη-μέλη της ΕΟΚ θα πρέπει όσο το δυνατόν συντομότερα (η πρόταση του Συμβουλίου Υποστήριξης αναφέρει από 1.1.1993) να έλθουν σε διαβουλεύσεις με τις διοικήσεις των εξορυκτικών επιχειρήσεων και εκπαιδευτικούς των εργαζομένων ώστε:

- * Να σχεδιάζονται, κατασκευάζονται, εξοπλίζονται και λειτουργούν οι επιχειρήσεις αυτές κατά κάποιο τρόπο που να εξασφαλίζεται πλήρης η ασφάλεια των εργαζομένων. Έτσι, η Οδηγία προβλέπει ειδικές διατάξεις οργάνωσης και εκπαίδευσης των χώρων εργασίας, συντήρησης του μηχανολογικού εξοπλισμού και των εξοπλισμών ασφαλείας, ελέγχους σε όλους του χώρους κατά τακτά χρονικά διαστήματα, εξόδους κινδύνου κλπ.

- * Οι εργαζόμενοι να ενημερώνονται για νέες μεθόδους προστασίας τους αλλά και να συμμετέχουν στους οργανωτικούς λειτουργούς των επιχειρήσεων και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις θερμοκρασίες των αιθουσών εργασίας, την κατάσταση των δαπέδων και των τοίχων, των οροφών των αιθουσών, την επάρκεια φυσικού και τεχνητού φωτισμού, τη διάθεση αιθουσών ανάπαυσης και την κατάσταση των υπαίθριων χώρων εργασίας.

- * Οι έγκριτοι γυναικείς και τα άτομα με ειδικές ανάγκες να προστατεύονται «επίπεδο» με την έννοια ότι για τα άτομα αυτά θα εφαρμόζονται ταυτόχρονα και οι Οδηγίες που έχουν θεσπισθεί για την προστασία τους.

- * Να καθορισθούν ασφαλή σημεία συγκέντρωσης των εργαζομένων σε περίπτωση ατυχημάτων, κατάλληλα μέσα εκκένωσης και διαφυγής από τους χώρους εργασίας, ενώ παράλληλα θα πρέπει να πραγματοποιούνται ασκήσεις ασφαλείας για τους εργαζομένους.

- * Να προσδιορισθούν με ακριβεία τα συστήματα ανίχνευσης (ενδόχρημης) πηκτάξης, οι συναγερμοί, οι αγωγοί νερού, οι φορητοί πυροσβεστήρες κλπ.

- * Να καθορισθούν από τους εργοδότες ντεντινά και εξειδικευμένα πρόσωπα τα οποία θα ελέγχουν την υπαγωγή όλων των αναγκών μίσων για την προστασία των εργαζομένων, στους οποίους θα γίνεται εκμάθηση - επιμόρφωση - για να μενωθούν στο ελάχιστο οι κίνδυνοι

Αυτά είναι τα κυριότερα σημεία της Οδηγίας. Εκείνο που δεν αναφέρεται στην Οδηγία είναι αν και κατά πόσον η ΕΟΚ προκειται να ενισχύσει τις εξορυκτικές επιχειρήσεις για να εφαρμόσουν τα αντιστοιχούντα μέτρα προστασίας των εργαζομένων σε αυτές.

Διον. Στυλιανόγλης

Του Ν.Μ. Χριστοδουλάκη*

ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ καιρό έχουν για άλλη μια φορά φανεί οι διωμικές συνέπειες που έχει η έλλειψη ενός ξεκαθαρισμένου κλασίου μακροοικονομικής πολιτικής και η αδυναμία αεράρησης της αποκυδαιότητας κάθε προβλεπόμενου του εμπορικού ελλείμματος και του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών καλλιεργήθηκε έντονα η ανάγκη υποτίμησης της δραχμής. Όταν όμως οι αρχές διάβησαν τις σοβαρές αρνητικές συνέπειες που θα είχε κάτι τέτοιο στον πληθωρισμό και τη συμπεριφορά του αγοραστικού κοινού, διαέβησαν την άμεση προσεκτική υποτίμησης χωρίς όμως και να εξηγήσουν πως αλλιώς θα εξισορροπηθεί η επείδευση των ελλείμμάτων.

Αν η εξήγηση αυτή δεν γίνει σύντομα και με αξιόπιστο τρόπο, τότε οι υποτιμητικές προσδοκίες θα συνεχιστούν να κυριαρχούν στην αγορά και θα παρατηρηθεί κερδοσκοπική απόκριση ξένων αγαθών, διαφυγή κεφαλαίων και αναβολή εισροών. Η κινδύνωση θα συμβεί τότε αναγκαστικά στην υποτίμηση έχοντας ήδη εισπράξει σχεδόν όλο το κόστος μιας τέτοιας απόφασης, όχι όμως και τα οφέλη, τα οποία θα έχουν υπονομευθεί από την αναδιλητικότητα και την ασάφεια της συναλλαγματικής πολιτικής.

Ας εξετάσουμε όμως ορισμένες επιδόσεις που έχει η σημερινή υπερτιμημένη δραχμή στις βασικές συνιστώσες του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών και τα οφέλη που αναμένεται να προκαλέσει μια υποτίμηση:

α) **Εισαγωγές αγαθών:** Παρά την έλλειψη αναλυτικών μετρήσεων ελαστικότητας για κάθε κατηγορία προϊόντων, για το σύνολο τους φαίνεται να επικρατεί η εκτίμηση πως ο κύριος προδοιοριστικός παράγοντας είναι το ύψος της συνολικής ζήτησης και σε μικρότερο βαθμό οι σχετικές τιμές που επηρεάζονται άμεσα από την υποτίμηση.

Η πρόφαξη επί τούτου αύξηση της δαπάνης στη εισαγωγή των ορειλάται κατά ένα μέρος και στην κερδοσκοπική απόδραση ξένων προϊόντων στην οποία προέβησαν οι αντιπρόσωποι και επίσης στην υπερτιμολόγηση των εισοομμένων μέσω της οποίας κανονίζεται η διαφυγή κεφαλαίων. Αντιστοίχα φαινόμενα δημιουργούν οι υποτιμητικές προσδοκίες και στις εξαγωγές, οι εισπράξεις από τις οποίες καθυστερούν για να επιτύχουν εννοικότερες ισοτιμίες δραμοποίησης και ταυτόχρονα υποτιμολογούνται αφήνοντας μέρος της προόδου σε ξένες χεράτες. Έτσι ίσως έγγηγεται και η σημαντική χειρότερη εικόνα για το εμπορικό ισοζύγιο που προκύπτει από τα Στοιχεία Πληρωμών της Τραπέζης της Ελλάδος, σε σύγκριση με τα Στοιχεία Εκτελεστικών της ΕΣΥΕ.

Η απόκλιση των δύο ισοζυγίων γίνεται ιδιαίτερα έντονη κατά τις περιόδους που ανένετο να γίνει υποτίμηση.

β) **Οι εξαγωγές αγαθών** στο μεγαλύτερο μέρος τους αποτελούνται

Προσωρινά και αβέβαια τα οφέλη μιας υποτίμησης

Ανστόχος της υποτίμησης είναι μόνον η συγκράτηση του ισοζυγίου πληρωμών, τότε μπορεί κανείς να διαπιστώσει πως παρεμφερή αποτελέσματα έχει και η διατήρηση ενός κλίματος συναλλαγματικής πολιτικής που δεν καταφεύγει σε «αφινδαιαμισμό»

να από βασικά προϊόντα, οι διεθνείς τιμές των οποίων είναι δεδομένες. Οι ελληνικές εξαγωγές συνιστούν κατά 80% από προϊόντα εντάσεις εργασίας και φυσικών πόρων (π.χ. μεταλλεύματα) και μόνον κατά 6% από προϊόντα κοινωτικής τεχνολογικής διαφοροποίησης. Οι εξαγωγές, τη μόνη ουσιαστική δυνατότητα που έχουν για να επηρεάσουν τη ζήτηση των προϊόντων τους είναι η μείωση του κόστους εκφρασμένου σε διεθνείς τιμές.

Μια υποτίμηση θα οδηγήσει δραματικά σε άνοδο των κερδών της επιχείρησης επειδή θα μειώσει τους πραγματικούς μισθούς και το μέρος του κόστους που καθορίζεται από τις εγγώμες υπηρεσίες άλλων κλάδων (π.χ. διαφήμιση). Μακροχρόνιο όφελος θα προκύψει όμως μόνο αν αυτή η προσωρινή ανασύμφωση οδήγησει σε νέες επενδύσεις που θα εξαοφελίσουν υψηλή παραγωγικότητα ακόμη και όταν οι μισθοί σταδιακά επιστρέφουν στα αρχικά πραγματικά τους επίπεδα. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται πιθανό να συνέβει σε αξιόλογο βαθμό με την υποτίμηση του 1985. Παρά την άνοδο που σημείωσαν μετά το 1987 οι ιδιωτικές επενδύσεις, απέχουν ακόμη πολύ από το να καλύψουν τη μακρά περίοδο επενδυτικής αποχής.

Στην Ελλάδα, αρκετές ιδιωτικές επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια καταφεύγουν σε ξένο δανεισμό και για να αποφύγουν την εγχώρια πιστωτική στενότητα αλλά και για να εκμεταλλευθούν τον σχετικά αργό ρυθμό διάδοσης της δραχμής. Αν και η έλλειψη συνολικών στοιχείων κάνει δύσκολη τη συναγωγή συμπερασμάτων, μπορούμε με επιφύλαξη να διαπιστώσουμε ορισμένες πιθανές αρνητικές επιπτώσεις που θα είχε η υποτίμηση γ' αυτές τις επιχειρήσεις. Η εκπλήδων δραχμική επιδότηση των τοκοχρεολυσίων εξουδετερώνει κατά ένα μέρος τη μείωση του κόστους που προκαλεί η μείωση των πραγματικών μισθών. Ταυτόχρονα αυξάνει τον λόγο δανείων προς ίδια

είναι σχεδόν ανελαστικές επειδή στο μεγαλύτερο μέρος τους συνιστούν πληρωμές τοκοχρεολυσίων. Αν μάλιστα κανείς τις εκφράσει ως ποσοστό του ΑΕΠ για να δει τι μέρος της εγγώμιας παραγωγής απορροφάται από το εξωτερικό χρέος, τότε η υποτίμηση θα αυξήσει τις υποχρεώσεις αυτές.

Γίνεται φανερό ότι πως τα κέρδη από την ενδοχρημική απόδοση της δραχμής είναι περιορισμένες έκτασης και διάρκειας. Αυτό που εμφανίζεται σήμερα σαν χειρότερη κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών είναι σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα όχι μόνον της υπερτίμησης αλλά και της καλλίεργης προσδοκίων υποτίμησης. Αν η υπερτίμηση δεν είναι δραματική, είναι προτιμότερο να απορροφηθεί βαθμιαία από μια ταχύτερη διολίσθηση, πράγμα που ομαλοποιεί τις συναλλαγματικές προσδοκίες του κοινού και δεν δημιουργεί κίνητρα κερδοσκοπίας και διαφυγής κεφαλαίων.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του ΔΝΤ (επμηριές 28.10.90), η διαφυγή ελληνικών κεφαλαίων στο εξωτερικό ανήλθε το 1985 σε 1.130 εκατ. δολάρια έναντι μόνον 260 το 1984 και 230 το 1986. Κατά σύμπτωση το ισοζύγιο πληρωμών το 1985 ήταν κατά 1.146 εκατ. δολάρια χειρότερο από το 1984, πράγμα που σημαίνει ότι σημαντική μέρος της επιδότησης μπορεί ίσως να αποδοθεί στην κερδοσκοπική παρακράτηση πόρων και εξαγωγικών προσόδων στην αλλοδαπή. Το 1989 οι καταθέσεις Ελλήνων στο εξωτερικό αυξήθηκαν πάλι κατά 1.690 εκατ. δολάρια, ενώ το ισοζύγιο πληρωμών χειρότερο κατά 1.616 εκατ. επιπλέον έναντι του 1988.

Αν στόχος της υποτίμησης είναι μόνον η συγκράτηση του ισοζυγίου πληρωμών, τότε μπορεί κανείς να διαπιστώσει πως παρεμφερή αποτελέσματα έχει και η διατήρηση ενός κλίματος συναλλαγματικής πολιτικής που δεν καταφεύγει σε αφινδαιαμισμό. Αν μάλιστα συνυπολογιστεί κανείς και το κόστος που μέσω πληθωρισμού προκαλεί η υποτίμηση, λόγω της ανακατανο-

μής εισοδήματος από τους μισθωτούς και τους δανειστές προς τους κεφαλαιούχους και τους δανειζόμενους, τότε μια αποκαταστατική υποτίμηση δύσκολα μπορεί να προβληθεί ως η πιο ενδοχρημική πολιτική.

Η χρόνια ελλειμματικότητα αλλά και οι κερδοσκοπικές εξάρσεις του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας μπορούν να μειωθούν μόνο αν εκτελέσει αντιμεταποθούν οι μονημότερα παράγοντες που τα έχουν δημιουργήσει και είναι οι εξής:

α) **Η βελτίωση της εσωτερικής ζήτησης**, που γίνεται μέσω της έντονης δημοσοκομικής και πιστωτικής εκπαίδευσης και οδηγεί κατά ένα μέρος σε ζήτηση εισαγωγών. Παράλληλα, η αύξηση της προσφοράς χρήματος που προκαλείται από την επέκταση πυροδοτεί τον πληθωρισμό, που με τη σειρά του οδηγεί στην υπερτίμηση και τη μείωση της ανταγωνιστικότητας.

β) **Η στενότητα της εγγώμιας προσφοράς**, που οδηγεί για διαφόρους λόγους να κροσομοωθεί στις νέες απαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Σε μια πρόσφατη έκθεση της ΕΟΚ αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι, ενώ κατά την περίοδο 1984-89 ο όγκος των επενδύσεων στη μεταποίηση αυξήθηκε κατά 79% στην Ιαπωνία και 43% στην Πορτογαλία, στην Ελλάδα μειώθηκε κατά 18%.

γ) **Η έλλειψη επαρκών καταλλήλων αγορών** στις οποίες οι εξαγωγείς θα μπορούσαν να ασφαλιστούν έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου. Οι κροσομοιωμένες αγορές προκύπτουν, πρώτον υλών και συναλλαγμάτων, καθώς και η διαμόρφωση της μισθολογικής πολιτικής με βάση την παραγωγικότητα ακοτελών μηχανημάτων που μώνον την αβεβαιότητα της επιχείρησης και τα κερδοσκοπικά κίνητρα.

Είναι προφανές λοιπόν η ανάγκη να ενταχθεί η συναλλαγματική πολιτική σε ένα ευρύτερο πλαίσιο χάραξης της μακροοικονομικών στόχων και να συνδυασθεί με τη μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων, την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, τη βελτίωση της παραγωγικότητας και τον ενισχυμένο των αγορών. Αξίζει να τονισθεί για άλλη μια φορά το κλειδί που παρέχει προς αυτή την κατεύθυνση η συμμετοχή της δραχμής στον συναλλαγματικό μηχανισμό του ΕΝΣ επειδή ακριβώς αναγκάζει τους οικονομικούς ιδιώτες να καταναλώσουν οσοδήποτε με τις θμελωδείς αδυναμίες της οικονομίας, αντί να επαναπαύονται στη χρήση συγκρατημένων μέτρων. Η ένταξη στο ΕΝΣ θα απαιτήσει μια υποτίμηση της τάξεως του 30% για να μην τεθεί γρήγορα σε αμφισβότηση η δυνατότητα επιδίωξης της δραχμής στα στενά πλαίσια διακίνησης που καθορίζει το σύστημα. Τα κέρδη που θα προκύψουν από την συναλλαγματική σταθερότητα του ΕΝΣ και την αμεσότερη συμμετοχή μας στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση θα είναι όμως τότε αισθητά περισσότερο από τα μονημότερα από τα αβέβαια οφέλη που θα έχει άλλη μια «εξαοφελή» υποτίμηση.

* Ο κ. Νίκος Μ. Χριστοδουλάκης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

interWOOD '91
22-26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1991
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΛΠ ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ 5 πμ - 9 μμ ΣΑΒΒΑΤΟΥΡΓΙΑΚΑ 10 πμ - 9 μμ
ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

3 ΕΚΘΕΣΗ
ΕΥΛΟΥΡΓΙΚΟΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΟΝ
ΠΡΟΤΟΝ ΥΛΟΝ & ΥΛΙΚΟΝ ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΑΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΝΗΣ ΚΟΤΗΣ *εργαστήρια* Τ.Η.Α